Орон бүхний пролетари нар нэгдэгтүн!

ТАВАН ЖИЛ

Төв аймгийн намын хороо, А.Д.Х-ын Гүйцэтгэх захиргааны сонин.

19 дэхь жилдээ №78 (1575) | 1966 оны 10 дугаар сарын 20 | ПҮРЭВ

Аймгийн МХЗЭ—ийн 12 дугаар бага хурал

Өнөөдөр тус аймгийн МХЗЭ-ийн байгууллагуудаас 2 жил гаруй хугацаанд гүйцэтгэсэн ажлыг дүгнэн хэлэлцэж манай аймгийн МХЗЭ—ийн гишүүд, залуучууд өсвөрийн үеийнхний өмнө шинэ шинэ тодорхой зорилтыг дэвшүүлэн тавих аймгийн МХЗЭ-ийн ээлжит 12 дугаар бага хурал хуралдаж байна.

Аймгийн МХЗЭ—ийн байгууллагууд бага хурлаа угтсан 80 хоногийн төлөвлөгөөтэй ажиллаж, МХЗЭ—ийн зохион байгуулалт, хүмүүжил аж ахуй, соёлын олон салбарт өрнүүн бүтээл гаргалаа. МХЗЭ—ийн үндсэн байгууллагууд дотоод ажлаа тогтмолжуулан сайжруулж, МХЗЭ—ийн дайчин замнал сурталчлах сарын ажил зохиосны үр дүнд эвлэлийн насны залуучуудтай тодорхой ажиллаж энэ онд 322 ажилчин, малчин, сурагч залуучуудыг элсүүлэн авч эгнээгээ өргөтгөлөө.

Эрдэнэ, Өнжүүл, Баянзүрх, Өлдөршрээт зэрэг МХЗЭ—ийн олон байгууллагууд хөдөлмөрийн талбарт хурлаа хийж түүнийг тойруулан соёл хүмүүжлийн олон хэлбэрийн сонирхолтой ажил зохиожээ.

МХЗЭ—ийн 45 жилийн ойг угтаж МХЗЭ—ийн байгууллагууд хадлангийн 21 бригадыг шефлэн авч аймгийн хэмжээгээр бэлтгэсэн өвсний 75 хувь буюу 77819 тонн өвс бэлтгэв. Залуучуудын хүчээр 10 худаг шинээр гаргаж бод бог малын хашаа 44, зохиомол хээлтүүлэгийн 9 пункет барьж 1474 эмнэг хангалыг сургаж номхруулла.

МХЗЭ—ийн 45 жилийн ойгоо МХЗЭ—ийн байгууллагууд үзэл суртал зохион байгуулалтын өндөр хэмжээнд тэмдэглэн өнгөрүүлж, их ойн нэрэмжит суртлын бригад 18-ыг суурь бригадуудад ажиллуулж кино концертоор 130 гаруй удаа МАХН-ын 15 дугаар их хурал, МХЗЭ—ийн дайчин замналын сэдвээр 5000 гаруй хүнийг хамран таниулга хийжээ. МХЗЭ—ийн Төв Хорооноос ХАА-н үйлдвэрлэлд ажиллагч МХЗЭ-ийн гишүүд залуучуудад илгээсэн захидлыг биелүүлэх радио дуудлагын мөрөөр малын тэжээл бэлтгэж тариа хураах, бог мал хээлтүүлэгийн ажлыг чанаржуулах талаар залуучуудын хүчийг зохион байгуулан үр бүтээлтэй ажиллаж байна. Д. Нацагдоржийн мэндэлсний 60 жилийн ойг угтаж «Эх орноо Нацагдорж шиг магтан дуулъя» гэсэн 3 сарын аян явагдаж олон арван зохиол бүтээлийг туурвижээ.

Бага хурал угтаж аймгийн МХЗЭ—ийн Хорооноос аймгийн нийт гишүүд залуучуудад илгээсэн захидлыг олон зуун залуучууд баяртай хүлээн авч эрхэлсэн ажилдаа амжилт гаргах, сурч соёлжих үүргээ нэр төртэй биелүүлэв. Гачууртын САА—н Зина, Эрдэнэ сумын Буянхишиг, Лүн сумын Долгор зэрэг олон арван саальчид 1966 онд бэлтгэх сүүний төлөвлөгөөг 115—146 хувиар биелүүлээд байгаагийн гадна Угтаалын САА-н трактор комбайнч Үл-Олдох, Нэмэх, Баянцогтын САА-н Наянтай, Жаргалантын САА-н Лувсандорж зэрэг олон залуус намрын тариа хураалтанд өндөр бүтээлтэй ажиллаж байна. Аймгийн 13 дугаар баазын жолооч нар бага хурлын нэрэмжит авто тээвэрчдийн цуваа гаргаж 1975 тонн ачаа тээвэрлэжээ. Аймгийн Хэвлэх үйлдвэр, Үйлдвэр хоршоолын артель, Эрчим хүчний үйлдвэр дахь ажилчин залуучууд үйлдвэрлэлийн төлөвлөгөөг амжилттай биелүүлж байна.

Бага хурал угтсан ажлын ийм амжилт байхын зэрэгцээ МХЗЭ-ийн зарим байгууллагуудын ажил шаардлагаас хоцорч байна. Сэргэлэн, Баян, Баянчандмань сумын МХЗЭ—ийн байгууллагууд залуучуудыг удирдан чиглүүлэх роль сул, МХЗЭ—ийн дотоод байгуулалтын ажил хангалтгүй байна. МХЗЭ—ийн нилээд байгууллагууд зохион байгуулалт үзэл суртлын ажлыг аж ахуйн зорилттой нягт холбохгүй МХЗЭ-ийн дотоод амьдралын амин чухал асуудал болсон МХЗЭ—ийн хурлыг таслах, гишүүдтэй байнга тодорхой нэг бүрчлэн ажиллахгүй дутагдал байсаар байгаад дүгнэлт хийх хэрэгтэй.

Залуу үеийг хүмүүжүүлэх асуудал МХЗЭ—ийн байгууллагуудын анхаарлын төвд ямагт байж тэдний социализм коммунизмын үзэл санаагаар хүмүүжүүлэхэд МХЗЭ—ийн байгууллагуудаас зохиох ухуулга суртал нэвтрүүлэгийн ажлын далайц үр дүнг сайжруулах хэрэгтэй. Юуны урьд МХЗЭ—ийн улс төрийн сургуульд нийт залуучуудыг хамарч сургуулийн зохион байгуулалт чанар чансааг эрс сайжруулах явдал чухал байна. МХЗЭ-ийн байгууллагууд цаашид мал аж ахуйн өвөлжилт, төлийн бэлтгэлийг хангах ажилд гишүүд залуучуудыг идэвхтэй зохион байгуулж пүнз хашаа барих, бууц хужир тээвэрлэх өвс тэжээл татаж хаших залуучуудын цуваануудыг гарган ажиллуулах, ажилчин залуучууд үйлдвэрлэлийн төлөвлөгөөг давуулан ШВОС гаргах хөдөлгөөн өрнүүлсэн ирмүүн хөдөлмөрийн амжилтаар МХЗЭ—ийн түүхт 15 дугаар их хурлаа угтацгаая.

Алтан тариа — Арвин хадлан

Комбайнчин Бор

Жаргалантын САА—н комбайнчин Бор сүүлийн жилүүдэд СК-3 комбайнаа их дунд засваргүйгээр 1120 гаруй цаг явуулж улсад 10000 гаруй төгрөгийн цэвэр ашиг оруулан 1250 литр шатахуун хэмнэжээ.

Тэрээр зөвхөн өнгөрсөн намар СК-3 комбайнаар 6480 центнер үр тариа хураан авчээ.

Одоо комбайнчин Бор САА-нхаа 40 жилийн ойг угтаж 2 жил эзэмшсэн комбайнаараа 500 га газрын үр тариа ангилан хурааж 600 га газрын үр тариа цайруулж, шатахууныг 0,5 хувиар хэмнэх зорилт тавин ажиллаж, одоогийн байдлаар өдөрт 25 га газрын тариа цайруулж, га бүрээс 14 ц үр тариа хураан авч үр тарианы 3 дугаар бригаддаа тэргүүлж явна.

Д.Базаррагчаа

Жаргалантынхны амжилт

Жаргалантын САА-нхан үр тарианыхаа 79,7 хувийг ангилж, 14000 га—гийн тариа цайруулж 15000 гаруй тонн тариа авч улсдаа 2700 тонн будаа тушааж 1466 га—гийн зяб хагалаад байна.

Үр тарианы 3 тасгийн дотроос Батсүмбэрийн тасгийн хамт олон социалист уралдаанд 4 удаа түрүүлж сум САА-н намын хороо, захиргааны социалист уралдаанд шилжин явах туг авав.

Тус тасаг одоогийн байдлаар үр тарианыхаа 84 хувийг ангилж 865 га—гийн зяб хагалж бусад тасгуудаасаа давуу амжилт гаргаж, тэргүүний тасаг болов.

Мөн САА—н үр тарианы 11 бригадын дотроос Загдал тасгийн 10 дугаар бригад үр тарианы 92,5 хувийг ангилж, 118 га-гийн зяб хагалж САА—н захиргаа, ҮЭ-ийн хорооны социалист уралдаанд шилжин явах туг авлаа.

САА—н будаа хүлээн авах тээвэрлэх 6 үтрэмийн дотроос Хар эргийн үтрэм ажлын 6 хоногт 1541 тонн тариа хүлээн авч улсад 790,4 тонн будаа тушааж үтрэмүүдийн дунд шилжин явах социалист уралдааны туг авч ажлаараа шалгарлаа. 1966 оны намрын ургац хураалтанд 100 шахам комбайнчид ажиллаж байгаагийн дотроос тариа хураалтын 5 дахь 6 хоногийн хугацаанд 207-248 га-гийн тариа цайруулж нормоо 190-230 хувиар биелүүлсэн 10 дугаар бригадын Ухнаа, Баасанхүү, 1 дүгээр бригадын Цэгмид нарын 25 комбайнчид САА—н тэргүүний хадагч болж мөнгөн шагнал хүртлээ.

Мөн Загдал тасгийн 10 дугаар бригадын комбайнч Ухнаа ажлын 6 өдөрт 208 га—гийн тариа цайруулж 2795 ц будаа авч САА—н тэргүүний комбайнч гэсэн цалинт дарцаг авав.

Ш.Ядамсүрэн, Л.Баасанхүү

Уламжлалт спартакиад болов

Сайхан Угтаалын САА—н 7 жилийн дунд сургуулийн сурагчдын уламжлалт намрын спартакиад явагдаж 100 гаруй тамирчин сурагчид зориг самбаа, хүч чадлаа сорилцов. Спартакиадын дүнгээс үзвэл 7-гийн А ангийн хамт олон 93 оноогоор 1 дүгээр байр эзэлж «Спортын тэргүүн анги» цол хүртэж сум, САА-н эвлэлийн хороо, сургуулийн захиргааны дипломоор шагнагдав.

Мөн 6-гийн А анги 138 оноо, 5 дугаар анги 200 оноо авч дараах байруудыг эзлэв. Спартакиадад 7—гийн А ангийн сурагч Сосор, Сундуйдагва, Чойжил, Дорждамба, Лувсангармаа, 6—гийн А ангийн сурагч Доржханд, Галбат, Даваасүрэн, 5-ын А ангийн сурагч Дамдинсүрэн, Хишгээ нар бусдаасаа илүү амжилт оллоо.

Сурагч Балдорж

Сурагчид бид баяртай байна

1966—67 оны хичээлийн шинэ жилд сурагч бидний сурлага хүмүүжилд өндөр амжилт хүсч Угтаалын САА—н захиргаа, намын хорооноос саяхан тус САА—н 7 жилийн дунд сургуульд хичээл хүмүүжлийн ажлыг бүрэн дүүрэн явуулахад тохиромжтой уурын халаагуур бүхий хоёр давхар барилгыг хүлээлгэн өгсөнд сурагч бид их баяртай хичээллэж байна.

Сурагч Цэнд-Аюуш

Манай эх оронд

Манай улсын мах комбинат цагт гар нүүрийн саван 4260, аж ахуйн саван 360 ширхэг, мах 9480 кг—ийг гаргана.

Мөн аж үйлдвэрийн комбинат цагт 462 м даавуу, 480 хос гутал, 480 ширхэг хонь ямааны арьс боловсруулж байна.

Сүүний комбинат цагт 1872 л сүү, 6 кг цөцгийн тос гаргаж байхад цахилгаан комбинат цагт 30000 квт цахилгаан гаргаж байна.

Ц.Оргодол

Аймгийн МХЗЭ-ийн XII бага хуралд оролцогчдод

БУУХИА ДЭВТЭР АЯЛЖ БАЙНА

Аймгийн МХЗЭ-ийн хороо, сум САА—н залуучуудын ажлын туршлагыг судлаж улмаар нийт залуучуудад сурталчлах зорилгоор 28 сум, САА—д тэргүүн туршлагын буухиа дэвтэр аялуулснаас одоогийн байдлаар 13 сум, САА-н МХЗЭ-ийн үүр хороодоос уг дэвтэрт 30 шахам тэргүүн туршлага бичиж ируулээд байна.

Энгээр туршлагын дотор Борнуурын САА-н Ханд ахлагчтай СХБ—ын туршлага, Архустын сургууль комбинатын МХЗЭ—ийн хорооны туршлага, Эрдэнэсант сумын саальчин, МХЗЭ—ийн гишүүн Чийчигмаагийн туршлага, Бүрэн сумын бага сургуулийн пионерийн удирдагч Самбуугийн ажлын туршлага, Тариат сумын номын сангийн эрхлэгч, МХЗЭ—ийн гишүүн Долгорын ажлын туршлага зэрэг олон сайхан туршлагууд бичигджээ.

Зарим туршлагуудаас товч дурьдвал:

Эрдэнэсант сумын саальчин, МХЗЭ-ийн гишүүн Чийчигмаа 1963 оноос эхлэн хариуцсан 18 үнээ тус бүрээсээ бойжуулах төлийг бүрэн бойжуулсан ба үнээ бүрээсээ 600 г хөөвөр авч, 500 л сүү ашиглах зорилт тавин ажиллаж саадаг үнээгээ ээлж дараатай саах, билчих цагийг нь уртасгах, хивгээр тэжээж ажилласны үр дүнд 9 дүгээр сарын 20-ны байдлаар 9270 л сүү сааж социалист уралдаанд авсан үүргээ амжилттай биелүүлж байна.

Мөн Борнуурын САА-н МХЗЭ—ийн ахмад гишүүн Ханд ахлагчтай саалийн бригад 1965 онд СХБ болж цол мандатаа авчээ. Энэ бригад бригадаа тохижуулснаас гадна улаан булан, ясли, нийтийн гал зуух байгуулан ажиллаж байна.

Б. Чимэдцэрэн

РАПОРТ

Аймгийн төвийн Артелийн дэргэдэх МХЗЭ—ийн үүр бага хурлаа угтаж өндөр бүтээлийн 30 хоногийн ажил зохиов.

Энэ хугацаанд эвлэлд 15 гишүүн элсүүлж, социалист хуримтлалыг 104,3 хувиар биелүүлэв.

Гишүүдийн соёлжилтыг дээшлүүлж сүүлийн 3 жилд оройн сургуулиар 10 дугаар ангийг 80, мэргэжлийн дугуйлангаар 140, эвлэлийн дугуйлангаар 152 залуучуудыг сургаж төгсгөв.

Үйлдвэрийн ажилчин залуучуудын дотроос 1 жил 5 сарын ажлыг хийгээд байгаа МХЗЭ-ийн Төв Хорооны алтан медальт Дашням, 250—280 хувиар нормоо биелүүлсэн хивсчин Баасанжав, Долгоржав нарын зэрэг олон гишүүд залуус амласан үүргээ давуулан биелүүлэв.

Одоо тус үүр, бага хурлын нэрэмжит бүтээгдэхүүн, хүүхэд залуучуудад зориулсан хувцас зэрэг 5000 төгрөгийн зүйл хийж байгаа бөгөөд бага хурлын нээлтийн өдрийг бага хурлын нэрэмжит социалист хуримтлалын өдөр болгон ажиллаж байгааг бага хуралдаа баяртайгаар рапортлаж байна.

Б. Нацаг (аймгийн төвийн Артелийн дэргэдэх МХЗЭ-ийн үүрийн дарга)

Алтан медальт бүсгүй

Лувсанжамцын Дашням аймгийн төвийн Артелийн жирийн оёдолчин бүсгүй . . . Тэрээр МХЗЭ—ийн алтан медаль энгэртээ гялалзуулсаар төдийлөн удаагүй байгаа билээ.

—Манай Л. Дашням 1965 оны 8 дугаар сард 3 дугаар таван жилийнхээ төлөвлөгөөг биелүүлсэн. 1966 оныхоо төлөвлөгөөг оны эхний 6 сард биелүүлчихээд 1967 оны эхний 4 сарын ажилд ороод явж байгаа гэж төвийн артелийнхан хөдөлмөрийн алдар цуугаар жигүүрлэсэн тэр бүсгүйг хүндэтгэн бахархана. Л. Дашням 1961 онд 7 дугаар анги төгсөөд Амгалангийн артельд саналаараа оёдолчин болсон товчхон намтартай. Гэхдээ түүний туршлага бүтээл нь намтараасаа уртхан болчихож ч магадгүй.

—Ажилчин хүн юуны өмнө өдөрт хичнээн юм оёвол сарын төлөвлөгөөг хэдий чинээ хувиар биелүүлэх вэ? гэдгээ нарийн тооцоолж, тооцооны үндсэн дээр цагийн юмыг цагт нь багтааж хийвэл төлөвлөгөө нормоо заавал биелүүлдэг гэж оёдолчин Л. Дашням ярилаа.

И. Гүрринчин

Алтан медальт Дашням ажил дээрээ.

Эх орноо Нацагдорж шиг магтан дуулъя

(Тэмдэглэл)

Монголын ард түмний авъяас билэгт хүү, манай шинэ үеийн уран зохиолыг үндэслэгч ууган зохиолч Дашдоржийн Нацагдоржийн мэндэлсний 60 насны ойг энэ оны 11 дүгээр сарын 17-нд тэмдэглэхтэй холбогдуулан МХЗЭ-ийн Төв Хорооноос их зохиолчийн үйл амьдрал, үнэ цэнэтэй бүтээлийг нь сурталчлах, улмаар шинэ залуу үеийнхний дотроос уран үгийн авъяас бүхий хүмүүсийг тодруулан гаргах зорилгоор «Эх орноо Д. Нацагдорж шиг магтан дуулъя» гэсэн дэвтрийг аялуулж байна.

Уул дэвтрийг манай орны МХЗЭ—ийн бүх байгууллага, түүний гишүүд залуучууд баяртай хүлээн авч байгаагийн догор ууган зохиолчийн төрж өссөн нутаг Төв аймгийн залуучууд чин халуун сэтгэлээр дотночлон хүлээн авч, үйлс түүхийг бүтээгч, үй түмэн ардынхаа амьдрал байдлыг ажин судалж тэдний эв хамтын их үйлсийн төлөө догдлон тэмүүлсэн зөн билэгт хүсэл сэтгэлийг «Их дууч» шигээ уянгат цээлхэн эгшгээрээ магтан дуулсан тийм баялаг сайхан материалаар мялааж байна.

Энэ ч зүйн хэрэг. Яагаад гэвэл тэр их хүний унасан газар угаасан усанд «хөдөөгийн уул талаар соёлыг тарьж» хойчийн нь залгамжлаж байгаа манай золбоо төгс охид хөвгүүдийн сэтгэл хөдлөхгүй байж яахан чадах билээ.

«. . . Монголын үзэсгэлэнт саран гуа»—гаас мэндэлж эх орон энх түмэндээ аялгуу сайхан дуу юугаа өргөхөөр түүнээс утгыг дэлгэж, урлан бүтээхийн арга ухааныг сурч гарсан билэг авъяас төгөлдөр, бичгийн мэргэд төрж гарсан нь цөөнгүй.

Энд жишээ болгож дурьдахад манай аймгаас зохиолч С. Удвал, Л. Бадарч, Ш. Сүрэнжав, Д. Даржаа, Д. Гармаа, Д. Нацагдорж нарын зэрэг олон зохиолчид төрсөн байх юм.

Эдүгээ их зохиолч Д. Нацагдорж болон бусад ахмад үеийнхнийхээ шилдэг бүтээлийг туурвин бичиглэх арга зам тэдний хуримтлуулсан ардын уран зохиолын өв уламжлал баялаг арга туршлагаас их зүйлийг сурч ургуулан сэдэж, урлан бүтээх хүч авъяас нь урин зуны цэцэг шиг урган дэлгэрч яваа залуу зохиолч, эхлэн бичигчдийн тоо жилээс жилд улам бүр олширч тэдний уран бүтээлийнх нь чанар чансаа сайжирч байгаа нь уул дэвтэрт цугларсан материалаас үзэхэд тодорхой байна.

Тэдний зохиол бүтээлийн байдлаас энд зарим нэг талаар цухас дурьдвал: «Тэрэгч Лувсан» хувьсгалтай анх золгож «соёлыг гайхаж» байсан энэ нутаг дээр дуугарвал дуу нь нэг, дугтарвал хүч нь нэг хөдөлмөрч нэгдэлч олны гараар тэдний дуслуулсан хөлсөөр амилсан тариан далай намартаа бялхаж байгаа тухай залуу шүлэгч Д. Цоодол тун аятайхан бичсэн байна.

Энэ мэт шүлэг олон ирсэний дотроос Б. Цэрэндашийн «Хүний тухай», Л. Пунцагсүрэнгийн «Тариа», Д. Жадамбаагийн «Манай нэгдэл», Р. Шагдарын «Хүнд ачаа хол зам», Д. Дашзэвэгийн «Атарт дуугаа өргөе» гэхчлэнгийн шүлэг дууны үг зүгээр болсон байна.

Өгүүллэг, найруулал нилээд ирсний дотроос А. Баярмагнайн «Одон улаан» өгүүллэг, Д. Шарав—Ишийн «Шинэ бошинз», П. Бумбагын «Дуудлага» гэсэн найруулал аятайхан болсныг хэлмээр санагдлаа.

Амьдралын олон талт сэдвүүд дээр бичигдсэн эдгээр өгүүллэг, найруулалын дотроос онцлон тэмдэглэхэд Д. Шарав—Ишийн бичсэн өөрийн орны үнэт баялаг айргийн хүчээр өвчнийг устгаж, шинжлэх ухааны шим ачийг ард түмэндээ амсуулж байгаа айргийн эмнэлгийн тухай өгүүлсэн «Шинэ бошинз» гэдэг найруулал бусдаас давуутай болсон байна.

Дашрамд хэлэхэд нэм сайн зохиол байгаагийн цаана саар тааруу бүтээлч мэр сэр байгааг залуу зохиолч, эхлэн бичигч нэг бүр онцлон анхаарч хойшид шилдэг сайн бүтээл гаргахын төлөө хүч авъяасаа дайчлан ажиллах нь зүйтэй.

Шувуун саарлаар хөлөглөсөн манай нутгийн хүмүүс яруу найргийн мөнх наст цэцгийг Д. Нацагдорж шигээ тарьж, манай өнөөдрийн уран зохиолын арвин баян санд улам их нэмэр хандиваа өргөн барих нь дамжиггүй.

Ш. Цэрэндоо

ХӨДӨЛМӨРИЙН ЦОГТОЙ ХАЛУУН БАЯРЫГ ХҮРГЭЕ!

Бага хурлын төлөөлөгч

Ер бусын баясгалантай байгаа энэ залуугийн нэрийг Цэрэндоо гэдэг. Цэрэндоо тус сонины үйлдвэрт үсэг өрөгчөөр орж ажилласнаасаа хойш улиран өнгөрөх мөч бүрт ажилдаа дадлагажиж манай тэргүүний залуусын нэг нь болсон билээ.

Одоо энэ залуу тун их баяртай байна. Арга ч байж уу даа. Ажлаараа шалгарч аймгийн МХЗЭ—ийн 12 дугаар бага хуралд төлөөлөгчөөр сонгогдсон юм чинь.

Тэгэхлээр тэр баяртай байдаг нь түмэн зөв. Тэрээр ингэж ажлын сайхан амжилт гаргахын зэрэгцээгээр бас уран зохиол сонирхон оролдож ажлынхаа зав чөлөөгөөр аятайхан шүлэг бичдэг юм.

Ингэхлээр түүний саяхан бичсэн нэгэн шүлгийг уншигч танаа дор толилуулъя.

Ухаарал

Хойтох айлын хөөрхөн охинд
Хонгор сэтгэл алдарч орхиод
Хонон өнжин бодож суухад
Хорвоо гэдэг уужим юм

Эмнэг зүрхэн ижилтэй болоод
Энгүй жаргалд умбан байхад
Амты нь авбал салж холдомгүй
Амьдрал гэдэг алим юм.

Ш. Цэрэндоо

Амралтаараа хэн юу үзэж юу сурснаа зөвлөн ярилцацгаая

Олон шинэ танилтай болов

МХЗЭ—ийн Төв Хорооны шугамаар ЗХУ—ын пионерийн зуслан «Артект» манай сургуулиас 15 пионер амарсны нэгэнд нь би орсондоо баяртай байдаг.

Энэ бол миний амьдралд хэзээ ч мартагдашгүй үйл явдал болсон юм.

Би ах дүү социалист орны олон пионер сурагчидтай танилцаж, их зүйлийг сурч мэдлээ.

Үеийн олон анд найз нартайгаа байнгын харилцаатай байна.

Бидний төлөө анхаарал тавьж байдаг МАХН, МХЗЭ-дээ баярлалаа, гялайлаа.

Аймгийн төвийн 10 жилийн дунд сургуулийн 8-ын А-гийн сурагч
С. Баярхүү

Зураг дээр: Артект амарсан пионерууд

ХӨДӨЛМӨР СУРТЛЫН БРИГАД

Аймгийн МХЗЭ—ийн хороо 14 дүгээр бага хурлаа угтаж Дэлгэрхаан, Бүрэн, Өнжүүл, Баян, Баянжаргалан, Эрдэнэ, Баяндэлгэр сумдын нэгдэл дундын тариан дээр хөдөлмөр суртлын бригад ажиллуулав.

Энэ бригад хөдөлмөрчдөд МАХН—ын 15 дугаар их хурал, МХЗЭ—ийн бүгд хурлуудын шийдвэрийг сурталчилснаас гадна тариан дээр ажиллаж байгаа залуучуудын дунд урлаг уран сайхан киногоор үйлчилжээ.

Мөн 7954 квм газрыг хөрслөж цэвэрлэсний дээр 24 кубм мод бэлтгэв. Энэ ажилд МХЗЭ—ийн гишүүн Лхагвасүрэн, Даш, Лхагва, барилгачин Жамъянсүрэн нар идэвхтэй ажиллаж нормоо 109—183 хувь биелүүлэв.

М. Жанлав

Ажил үйлсээрээ алдаршсан залуус

Жаргалантын САА—н Загдал тасгийн 10 дугаар бригадын даргаар МХЗЭ—ийн гишүүн Жанчив ажилладаг.

Жанчив бригадынхаа хүмүүсийг жигд сайн удирдаж, тэдний дунд социалист уралдаан өрнүүлж хүн бүрийн хийсэн ажлыг өдөр бүр тогтмол дүгнэдэгээс тус бригадын ажил амжилтанд хүрчээ.

Тус бригад 1961 оноос эхлэн 4500 га-гийн эргэлтийн талбайг эзэмшиж жилдээ 3100—3400 га-д тариалалт хийж га дутмаас 15—20 центнер ургац хураан авчээ.

Энэ бригад дан 17—24 насны залуучуудаар бүрдэж байгаагийн дотор СК—3 комбайнаар 8000—13000 центнер тариа хураасан БНМАУ—ын хөдөлмөрийн баатар комбайнч Ч. Шаравдорж, аймгийн аварга комбайнч О.Уртнасан, комбайнч Ухнаа, гурван жил дараалан «Д—54» трактораар 1500—2025 га хагалсан аймгийн хошой аварга тракторч, МХЗЭ—ийн алтан медальт М.Чойжамц, эзэмшсэн техникээ эвдрэлгүй цэвэр үзэмжтэй байлгадаг тракторчин Тагар нарын зэрэг тэргүүний сайчуул олон байна.

Энэ бригадынхан ажлаа тогтмол зөвлөн хойшид юу хийх, яаж ажиллахаа урьдчилан төлөвлөдгөөс ямагт амжилт олдог заншилтай болжээ.

Тус бригадын тракторч, комбайнчид шинэ сэлбэг хэрэгслэл тавихыг голчилдоггүй хугацаат үйлчилгээг тогтмол хийж хуучин хаягдал материалыг ашиглан засч тохируулж тавьдагаас аж ахуйдаа олон мянган төгрөгийн ашиг оруулдаг байна.

МХЗЭ—ийн гишүүн, алтан медальт М. Чойжамц тракторын хаягдсан гинжийг хооронд нь найлүүлэн залгаж хэрэглэснээс тракторын гинжийг нэг дахин хэмнэж улсдаа 4000 гаруй төгрөгийн ашгийг оруулжээ.

Н. Бидээсүрэн

Хүүхдийн кабинет

Аймгийн ХЗЭ—ийн хороо, цагдан сэргийлэх хэлтэстэй хамтран 1964 оноос хүүхэд багачуудын дунд хуулийн суртал нэвтрүүлэг зохиох кабинет байгуулан ажиллуулав.

Хүүхдийн энэ кабинетад тусгай хуваараар эцэг, эх, багш нарыг урьж ирүүлэн хуулийн зөвлөлгөөн өгөх, сургуулийн анги бүлгийн хамт олныг авчирч яриа хийх, зураг, самбар тайлбарлах, шатар, даам тоглуулах зэрэг ажил байнга зохиож байна. Мөн албан байгууллагуудын дэргэдэх хүүхдийн зөвлөлийнхэнтэй холбоотой ажиллаж байгууллагын ажилчдын хүүхдүүдийг хүлээн авч хүмүүжлийн талаар тодорхой зөвлөлгөөнүүд өгөх, мөн гэр бүлийн зөвлөлгөөн хийж зөрчил гаргасан сурагчдыг хэлэлцүүлж дутагдлыг нь засдаг болжээ.

Бас гэмт хэрэг гаргаж болзошгүй хүүхдийн судалгаа хөтөлж 3709 хүүхдэд гэмт хэрэг хэв журмын зөрчлөөс биеэ сэргийлэх талаар зөвлөлгөөн өгсөний дээр хүүхдийн хүмүүжлийн холбогдолтой ярианы сэдэв 19-ийг гаргасан байна.

Үүний үрээр 1964 оныг 1966 онтой харьцуулбал хүүхдийн дунд гарч байгаа хэрэг зөрчил 2 дахин багасчээ.

Д. Батаа

Зузаан тарга—зудын хуяг

Малд тарга хүч авахуулах нь олон арга замаар зохногдох бөгөөд билчээрийн мал ажиллагаа зонхилсон манай нөхцөлд малыг оторлон тарга хүч авахуулах, нэгэнт авсан тарга хүчийг тогтоох нь эдийн засгийн үлэмж ач холбогдолтой билээ. Энэ жил мал аж ахуй дээр ажиллахаар нийслэлийн 15-р дунд сургуулиас Баянсуманд ирсэн сурагчид хонины таван суурь харнуцан авч отор зохнон байгуулан, өөрийн хүч санаачлагаа дайчлан улсын болон сум орны тэргүүний хашир малчдын туршлагаас ажилдаа хэрэглэн Чулуут, Өгөөмөр, Наран Төгрөг зэрэг таана, хүмүүл хужир элбэгтэй говь нутгаар нүүдлэн бил чээр усыг тохируулан маллаж, тарга хүч сайн авахуулж байна.

Отрын энэ суурийдын дотроос МХЗЭ—ийн гишүүн Бавуудорж, Батсүх, Дунгар нарын суурь малдаа дээд хэмжээний тарга хүч авахуулж 12 дугаар бага хурлаа ажлын өндөр амжилтаар угтав.

Ахмад үеийнхний хувьсгалт уламжлалаар

Дэлгэрхаан сумын бага сургуулийн пионер сурагчид саяхан «Мөнх дурсагдах баатарлаг үйлстэн» гэдэг сэдэвт цуглаан хийв.

Цуглаанд манай төрийн гарамгай удирдагч Сүхбаатар, Чойбалсан, Цэдэнбал нар болон БНМАУ—ын баатрууд мөн зоригт эмэгтэй Бор, хатан баатар Магсаржав, партизан Хасбаатар нарын үйл амьдрал эх оронч ажиллагааг судлан ярилаа. Цуглаанд баатарчууд, пионерууд оролцов. Манай ахмад үеийнхэн эх орныхоо төлөө сэтгэл хөдлөм гавъяа байгуулж байсныг өсвөрийн Сүхбаатарчууд гүнээ хүн дэтгэж «Сүхбаатарчууд зоригжиж байна» гэсэн өндөр бүтээлийн цуваа гарган ажиллав. Энэ цуваагаар сурагчид 6 цаг ажиллаж 40—50 мянган тоосго өрж хураав. Өндөр бүтээлийн цуваанд баатарчуудын «сар»баг ба 4 дүгээр ангийн пионер Гонгоржавын удирдсан бригад онц идэвхтэй оролцлоо.

М. Баатар

Яриа юу байхав

Саяхны нэг өдөр Дунд уртын хөндийн адагт байгаа Баянцогтын СAA—н гүүн саалийнхнаар орлоо. Зүүн өмнөт талын гэрт орвол тавь эргэм насны өвгөн угтан мэндэлж бидний дунд яриа өрнөлөө. Сүрэг тарган, сүү шим сайтай юу гэвэл, яриа юу байхав, адуун сүрэг маань тарган айраг бэлтгэх төлөвлөгөөгөө биелүүлчихээд байгаа.

Миний нэрийг Ендонжамц гэдэг. Би аж ахуйгаа нэгдэл байхаас нь эхлээд 10—аад жил л айраг хийж байгаа хүндээ

Энэ жил бид 20000 литр айраг бэлтгэн улсад нийлүүлэх төлөвлөгөөтэй юм. 9 дүгээр сарын 22—ны байдлаар саам 11256 литрийг Баянчандманьд, хөдөө аж ахуйн грестэд айраг 11449 литрийг нийлүүлж, сангийн аж ахуйнхаа хэрэгцээнд 4258 литр бэлтгэн өгч бүгд 26363 литр айраг бэлтгэлээ. 65 гүүг 3 саальчин саадаг. Одоогийн байдлаар гүү нэг бүрээс дунджаар 410 литр сүү саагаад байна.

Манайд саальчин Дулам, Норжин хоёр сайн ажиллаж байна

Бас манайхны урдаа барьдаг сайн хүний нэг нь адуучин Осордоо. Тэр сүүлийн 4 жил дараалан адуу маллаж байгаа ба төлөө сайн бойжуулж хөөвөр хялгасаа хугацаанд нь аваад тушаачихдаг хүн. Энэ жил 190 гаруй гүү унагалуулж 180 гаруй унага бойжуулсан гээд ярнагаа дуусган унага таталцахаар гүүн зэл өөдөө алхлаа.

Д Отгон

Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн зорилт

Социализм байгуулж байгаа манай оронд анагаах ухаан нь олон төрлийн өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг амжилттай зохиож байна. Ард түмний амьдрал ба хөдөлмөрийн нөхцөл сайжирч эмнэлэг хөгжсөний үр дүнд хүмүүсийн дундаж наслалт нэмэгдэж, өвчлөл ба үхэл эрс хорогджээ. Манай оронд эмэгтэйчүүдийг онцгой халамжилж байна.

Ер нь эмнэлгийн үндсэн зорилт нь аливаа өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх ба үнэ төлбөргүй эмнэлгийн тусламж үзүүлэхэд оршино.

Эмэгтэйчүүдийн зөвлөлгөөний газар нь эмнэлэг урьдчилан сэргийлэх ажлаа эмэгтэйчүүдийг эрүүлжүүлэхийн тулд явуулна.

Жилээс жилд эмэгтэйчүүдийн өвчин эрс багадаж байна.

Хамгийн гол нь эмэгтэйчүүд бид өөрийнхөө биеийн эрүүл мэндэд санаа тавин, зөвлөлгөөний газар тогтмол очиж байх нь зүйтэй. Аливаа өвчнийг эмчлэхээс урьдчилан сэргийлэх нь хялбар байдаг. Иймд эмэгтэйчүүд урьдчилан сэргийлэх үзлэгт жилдээ 2 удаа үзүүлэх хэрэгтэй

1965 онд тус аймгийн төв, сум САА—гаар явж 3048 эмэгтэйчүүдэд урьдчилан сэргийлэх үзлэг явуулсны дотор эмэгтэйчүүдийн умай ба өндгөвчийн хоргүй хавдар, үрэвсэл, мөн умайн хүзүүвчийн шархлаа зэрэг өвчтэй эмэгтэйчүүд илрээд байна.

Мөн өмөн үүгийн өмнөх өвчин умайн хүзүүвчний өмөн үү өвчтөнийг илрүүллээ.

Зөвлөлгөөнд зөвхөн эмэгтэйчүүдийн өвчнөөр зогсохгүй бие мах бодид гарсан бусад өөрчлөлтүүдийг ч илрүүлнэ.

Өвчнийг эрт илрүүлбэл эмчиллэхэд хялбар болно.

Хэрвээ өвчнийг эхнээс нь эмчлүүлэхгүй бол архаг явцтай болж эмчилгээ нь удаашрах буюу зарим үед амжилтгүй болох тал ч бий. Хүн амын боловсрол ба эрүүл ахуйн соёлжилт дээшилсний үр дүнд эмэгтэйчүүдийн олон төрлийн өвчнүүд эрс цөөрчээ. Зөвлөлгөөний газар нь жирэмсэн ба төрсний дараах үед ихээхэн анхаарал тавьдаг.

Хэвийн жирмэсний үед эхний хагас сард 1 удаа, 2 дугаар хагаст сард 2 удаа, сүүлийн 2 сард 10 хоногт 1 удаа үзүүлж байх ёстой.

Энэ нь хүндрэлтийн эхний шинж тэмдгийг илрүүлэх ба урьдчилан сэргийлж чадна. Ялангуяа 30—аас дээш насны хүмүүс өвчингүй ч гэсэн жилдээ 2 удаа үзүүлж байх нь зүйтэй.

Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн зорилт нь биед гарсан эмгэгийг ялимгүй ч гэсэн илрүүлж, түүний шалтгааныг тодорхойлж, цаашдаа өвчин үүсэхээс хамгаална. Практикаас үзэхэд урьдчилан сэргийлэх үзлэг нь хүн амыг эрүүлжүүлэх, хорт хавдрыг эрт илрүүлж, цаг тухайд нь эмчилнэ.

Ер нь өвчний шинж тэмдэг илрэхийг хүлээлгүй жилдээ 2 удаа эмчид үзүүлэх нь зүйтэй.

Их эмч Г.Дуламжав

Дэлгүүр гуанзны ариун цэвэр—үйлчилгээг сайжруулъя

Саяхан хуралдсан нийтийн хоолны тэргүүний ажилчдын улсын анхдугаар зөвлөлгөөн нийтийн хоолны газрын материал техникийн баазыг улам бэхжүүлэн үйлдвэрлэл үйлчилгээг өргөтгөж эмт чанар—сайтай олон нэр төрлийн хоолоор хөдөлмөрчин олныг санаанд нь нийцтэл боловсон гавшгай үйлчилж, соёлч байдлыг нэвтрүүлэх, үйлчилгээний байгууллагын ариун цэврийг эрс сайжруулахыг заасан билээ.

Гэтэл тус аймгийн төвийн гуанз, хүнсний байгууллагууд нийтийн хоолны тэргүүний ажилчдын улсын зөвлөлгөөний шийдвэрийг ажил амьдралд хэрэгжүүлэн биелүүлэх талаар тодорхой ажил зохиохгүй байна.

Зуунмод хотын худалдааны ангийн харъяа 1.2.3 дугаар гуанз мөн хүнсний 1.2 дугаар дэлгүүр, сүү, махны мухлагуудын үйлчилгээ ариун цэвэр туйн хангалтгүй байна.

Ялангуяа 1.2.3 дугаар гуанзны сав суулга тоног төхөөрөмж эд материал тоос шороотой шал, хана зуурын угаалт муу байв. Гуанзны дотор ялаа их байгаагаас хүнс тэжээлийн зүйлийг бохирдуулах хүнсний бүтээгдэхүүний чанар чансааг муутгаж улмаар гэдэсний өвчин тараах боломжийг нээж байна Мөн хүнсний байгууллагын үйлчлэгч нарын 75—80 хувь нь улирал дутамд хийлгэх эрүүл мэндийн үзлэгт хагас дутуу орсоны дээр 1 дүгээр гуанзан цэвэрлэгчээрээ эмнэлгийн ямарч шинжилгээгүй хүнийг ажиллуулж байв. Түүнчлэн хүнсний дэлгүүр нийтийн хоолны газруудын агуулах, тал зуух, бэлтгэлийн өрөө, худалдагчийн гайгаанд гадны хүмүүс халаазгүй орж дэмий сэлгүүцэх хоол унд идэх худалдаа хийх явдал ердийн хэрэг болсон байхад худалдагч үйлчилэгч нар ямарч шаардлага тавихгүй байна.

Хүнсний дэлгүүрүүдийн барааны хураалт эмх замбараа муутай түүний тоос шороог цаг тухайд нь цэвэрлэдэггүйн гадна ялзарч муудсан бүтээгдэхүүнийг эмнэлгийн хяналт шалгалтгүй худалдах явдал үзэгдэж байна. Тухайлбал сүрьеэгийн больницад 70 гаруй кг гой мөн худалдсан нь хэрэг болсон байв.

Бас хүнсний барааны дэлгүүр хоолны газруудын үйлчлэгч нар хиртэй халаастай байгаагаас гадна амны хамгаалалтгүй хөдөлмөрчдөд үйлчилж байна.

Хүнсний барааны дэлгүүр хоолны газруудын үйлчлэгч нарт зориулсан хувцасны шкаф, ариун цэврийн булан байхгүй байна. Иймээс гуанз дэлгүүрийн ариун цэвэр үйлчилгээг сайжруулахад хотын худалдааны ангийн дарга Маяа онцгой анхаарч оновчтой арга хэмжээ авах хэрэгтэй байна.

Н.Нанжид

Гадаад хэвлэл захиалав

Жаргалантын сангийн аж ахуйн 10 жилийн дунд сургууль дээр гадаад хэвлэлийн захиалга амжилттай явагдаж өнгөрлөө.

Тус сургуулийн багш, сурагчид 1547 төгрөгийн 43 нэр төрлийн сонин, сэтгүүл захиалав.

Х.Дорж

* * *

Эрдэнэ сумын 8 жилийн дунд сургуулийн пионерийн 5 дугаар бүлгэмээс пионер сурагчдын дунд МХЗЭ—ийн 15 дугаар их хурлын нэрэмжит хөдөлмөрийн цуваа гарган Баяндэлгэрийн солом хураах ажилд тусалж 1508 бухал хийж өгөв.

Б Энхтөр

Үгийг Д.Дашзэвэг

Аяыг Г.Донид

Унаган хээр
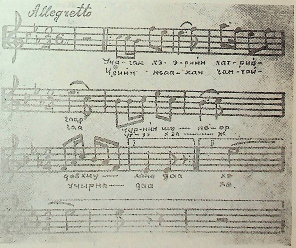
Унаган хээрийн хатриагаар
Үүрийн шөнөөр давхиулна даа хө
Үеийн жаахан чамтайгаа
Үгээн хэлж учрана даа хө
Дааган хээрийн явдлаар
Давхиулан байж хүрнэ дээ хө

Даамай амраг чамдаа
Даанч удахгүй очно доо хө
Ардаг хээрийн чадал
Арвин талдаа цуцахгүй дээ хө
Ариун үнэнч дурлал
Амьдрах насанд дуусахгүй дээ хө

Хариуцлагатай эрхлэгч Н.МӨНХӨӨ

(Х—00905)

«Анхдугаар таван жил» сонины үйлдвэрт хэвлэв.